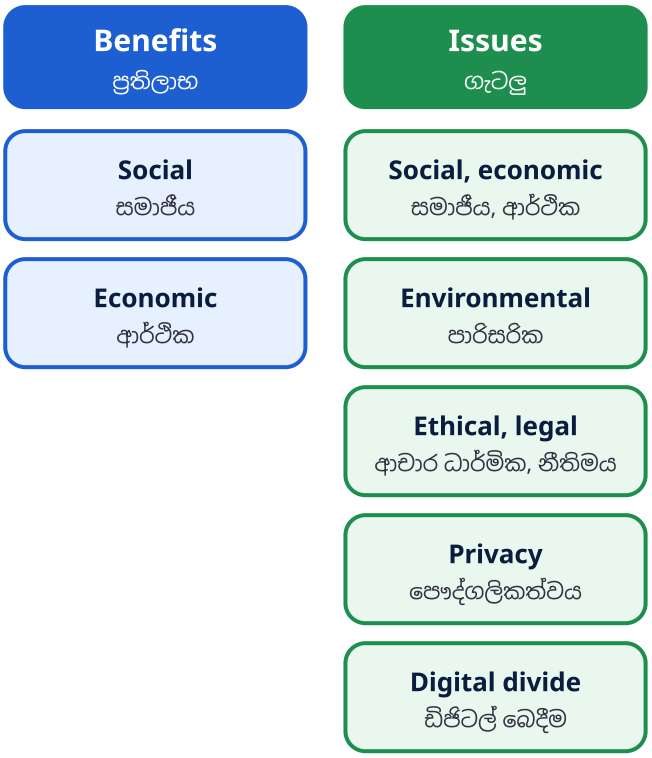
12 ශ්‍රේණිය A/L ICT · පාඩම 1

1.7 සමාජයට ICT බලපෑම: ප්‍රතිලාභ, ගැටලු සහ ඩිජිටල් බෙදීම

විෂය නිර්දේශය 1.7. අපි ජීවත් වන, ඉගෙන ගන්නා සහ වැඩ කරන ආකාරය ICT වෙනස් කර ඇත. එය බොහෝ **ප්‍රතිලාභ** ගෙන එන නමුත් **සමාජීය, ආර්ථික, පාරිසරික, සදාචාරාත්මක, නීතිමය සහ පෞද්ගලිකත්ව ගැටලු** ද ඇති කරයි. මෙම කොටසින් මෙම ගැටලු, ඒවා සම්බන්ධ ශ්‍රී ලංකාවේ නීති, ඉ-අපද්‍රව්‍ය, **තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක** සහ **ඩිජිටල් බෙදීම** අධ්‍යයනය කරයි.

ICT හි ප්‍රතිලාභ සහ ගැටලු ඇත.

1. ICT හි ප්‍රතිලාභ

- ලොව පුරා වේගවත්, ලාභ සන්නිවේදනය.
- ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල පවා වඩා හොඳ අධ්‍යාපන සහ සෞඛ්‍ය සේවා.
- නව රැකියා සහ ව්‍යාපාර (මෘදුකාංග, BPO, නිදහස් සේවා, ඉ-වාණිජ්‍යය).
- වේගවත්, නිවැරදි වැඩ සහ අඩු කඩදාසි.
- රජයේ සේවා සහ තොරතුරු වෙත පහසු ප්‍රවේශය.

2. ICT නිසා ඇතිවන ගැටලු

වර්ගය	ගැටලු

සමාජීය	මුහුණට මුහුණ සම්බන්ධතා අඩුවීම, ක්‍රීඩා සහ සමාජ මාධ්‍යවලට ඇබ්බැහිවීම, සයිබර් හිරිහැර, ව්‍යාජ පුවත්
ආර්ථික	සමහර රැකියා ස්වයංක්‍රීයකරණයෙන් ප්‍රතිස්ථාපනය, උපකරණ පිරිවැය, සබැඳි වංචා
පාරිසරික	ඉ-අපද්‍රව්‍ය, දත්ත මධ්‍යස්ථානවල අධික විදුලි භාවිතය
සෞඛ්‍ය	ඇස් වෙහෙස, කොඳු ඇට පෙළේ වේදනාව, පුනරාවර්තන ආතති තුවාල, ව්‍යායාම නොමැතිකම
සදාචාරාත්මක සහ නීතිමය	චෞරත්වය, කුම්හීලකම, හැකින්, පුද්ගලික දත්ත අවභාවිතය

3. පෞද්ගලිකත්වය, රහස්‍යභාවය සහ ආරක්ෂාව

පෞද්ගලිකත්වය යනු තමා පිළිබඳ තොරතුරු පාලනය කිරීමට පුද්ගලයෙකුට ඇති අයිතියයි. **රහස්‍යභාවය** යනු තොරතුරු දැකීමට අවසර ඇති අයට පමණක් පෙනීමයි (උදාහරණ ලෙස වෛද්‍ය හෝ බැංකු වාර්තා). තර්ජනවලට **හැකින්** (අවසරයකින් තොරව පද්ධතියකට ඇතුළුවීම), **අනිෂ්ට මෘදුකාංග** (වෛරස, ransomware) සහ **තතුබෑම (phishing)** – මුරපද හෝ කාඩ් අංක ලබාදීමට මිනිසුන් රවටන ව්‍යාජ ඊමේල්, පණිවිඩ හෝ වෙබ් අඩවි – ඇතුළත් වේ.

> 🧮 **විසඳූ උදාහරණය: තතුබෑම් පණිවිඩය හඳුනාගන්න**
> SMS එකක මෙසේ සඳහන්: “ඔබේ බැංකු ගිණුම අවහිර කර ඇත. bank-lk-verify.xyz ක්ලික් කර පැය 1 ක් ඇතුළත ඔබේ PIN ඇතුළත් කරන්න.” **ලක්ෂණ:** හදිසි තර්ජනය, අමුතු වෙබ් ලිපිනය (බැංකුවේ සැබෑ වසම නොවේ), PIN ඉල්ලයි (බැංකු කිසිදා නොඉල්ලයි). **ක්‍රියාව:** ක්ලික් නොකරන්න; බැංකුවේ නිල අංකයට අමතන්න; පණිවිඩය මකන්න.

4. බුද්ධිමය දේපළ: ප්‍රකාශන හිමිකම, චෞරත්වය, කුම්හීලකම සහ බලපත්‍ර

පදය	අර්ථය
ප්‍රකාශන හිමිකම	තම නිර්මාණය පිටපත් කිරීම පාලනය කිරීමට නිර්මාණකරුවෙකුට ඇති නීතිමය අයිතිය (මෘදුකාංග, සංගීතය, පොත්)
මෘදුකාංග චෞරත්වය	වලංගු බලපත්‍රයකින් තොරව මෘදුකාංග පිටපත් කිරීම, බෙදාගැනීම හෝ භාවිතය
කුම්හීලකම	අනුන්ගේ නිර්මාණ හෝ අදහස් ගෞරවය නොදී තමාගේ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම
බලපත්‍රලාභී මෘදුකාංග	එහි බලපත්‍රයේ නීති යටතේ භාවිත කරන මෘදුකාංග – තනි පරිශීලක, ස්ථාන බලපත්‍රය, විවෘත කේත බලපත්‍රය

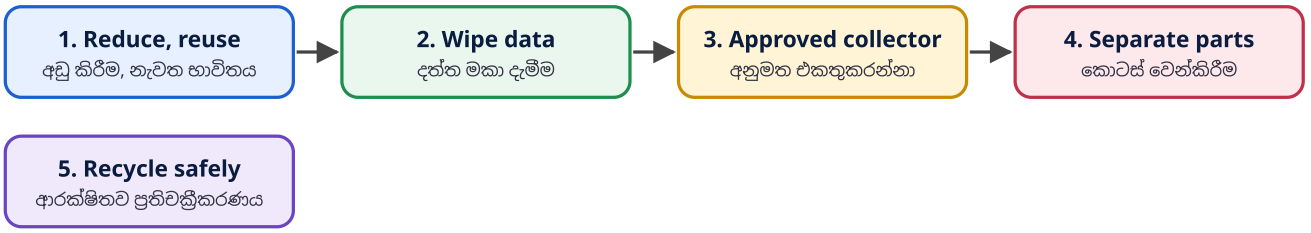
> 💡 කුම්හීලකම වැළැක්වීමට: ඔබේම වචනවලින් ලියන්න, නිශ්චිත වචන සඳහා උද්ධෘත ලකුණු යොදන්න, මූලාශ්‍රය දක්වන්න.

5. ශ්‍රී ලංකාවේ ICT නීති

නීතිය	එය කරන දේ

2003 අංක 36 දරන බුද්ධිමය දේපළ පනත	ප්‍රකාශන හිමිකම, පේටන්ට් සහ වෙළඳ ලකුණු ආරක්ෂා කරයි
2006 අංක 19 දරන ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනු පනත	ඉලෙක්ට්‍රොනික ලේඛන සහ අත්සන් නීත්‍යානුකූලයි
2007 අංක 24 දරන පරිගණක අපරාධ පනත	අනවසර ප්‍රවේශය, හැකින් සහ දත්ත හානි අපරාධ වේ
2022 අංක 9 දරන පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂණ පනත	ආයතන පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂා කළ යුතුය

6. ඉ-අපද්‍රව්‍ය

ඉ-අපද්‍රව්‍ය ආරක්ෂිතව හසුරුවන්න: අඩු කිරීම, නැවත භාවිතය, ප්‍රතිචක්‍රීකරණය.

ඉ-අපද්‍රව්‍ය යනු පැරණි හෝ කැඩුණු ඉලෙක්ට්‍රොනික උපකරණ (දුරකථන, පරිගණක, බැටරි) ය. ඒවායේ ඊයම්, රසදිය සහ කැඩ්මියම් වැනි හානිකර ද්‍රව්‍ය ඇති අතර ඉවත දැමූ හෝ පුළුස්සන ලද විට පස සහ ජලය දූෂණය කරයි. හොඳ පුරුදු: **අඩු කිරීම** (අවශ්‍ය දේ පමණක් මිලදී ගැනීම, අලුත්වැඩියාව), **නැවත භාවිතය** (ක්‍රියාකාරී උපාංග පරිත්‍යාග කිරීම), **ප්‍රතිචක්‍රීකරණය** (අනුමත ඉ-අපද්‍රව්‍ය එකතුකරන්නෙකුට දීම).

7. ICT සහ තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක

2015 දී එක්සත් ජාතීන් 2030 වන විට ළඟා විය යුතු **තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක (SDG) 17 ක්** එකඟ විය. ICT ඒවායින් බොහොමයකට උදව් කරයි, උදාහරණ: ඉලක්කය 3 (යහපත් සෞඛ්‍යය – දුරස්ථ වෛද්‍ය සේවා), ඉලක්කය 4 (ගුණාත්මක අධ්‍යාපනය – ඉ-ඉගෙනුම), ඉලක්කය 8 (යහපත් රැකියා – සබැඳි රැකියා), ඉලක්කය 9 (කර්මාන්ත, නවෝත්පාදන සහ යටිතල පහසුකම් – පුළුල් කලාප) සහ ඉලක්කය 13 (දේශගුණ ක්‍රියාමාර්ග – කාලගුණය නිරීක්ෂණයට සංවේදක සහ දත්ත).

8. ඩිජිටල් බෙදීම

ඩිජිටල් බෙදීම යනු ICT වෙත ප්‍රවේශය සහ එය භාවිතයට කුසලතා ඇති අය සහ නැති අය අතර පරතරයයි. හේතු: උපාංග සහ දත්ත පිරිවැය, ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල අන්තර්ජාල ආවරණය නොමැතිකම, ICT කුසලතා නොමැතිකම, භාෂා බාධක, වයස සහ ආබාධ. එය අඩු කිරීමේ ක්‍රම: නැණසල (ප්‍රජා විදුලි සංදේශ මධ්‍යස්ථාන), පාසල් පරිගණක විද්‍යාගාර, ලාභ දත්ත, සිංහල සහ දෙමළ අන්තර්ගතය, සහ පුහුණු වැඩසටහන්.

🚀 විෂය නිර්දේශයෙන් ඔබ්බට (2026 යාවත්කාලීනය) *විභාගයට අවශ්‍ය නැත – දැනුම සඳහා කියවන්න.* **2026 නව ගැටලු. Deepfakes** – AI මගින් සාදන ව්‍යාජ වීඩියෝ සහ හඬ – වංචා සහ ව්‍යාජ පුවත් සඳහා භාවිත වේ; විශ්වාස කිරීමට හෝ බෙදාගැනීමට පෙර මූලාශ්‍රය පරීක්ෂා කරන්න. ශ්‍රී ලංකාවේ **2022 අංක 9 දරන පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂණ පනත** අදියර වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කෙරෙමින් පවතින නිසා ආයතන පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂා කර එය භාවිත වන ආකාරය මිනිසුන්ට පැවසිය යුතුය. දුරකථන නිතර ප්‍රතිස්ථාපනය වන නිසා ඉ-අපද්‍රව්‍ය වේගයෙන් වැඩිවේ.

ප්‍රධාන පද

පෞද්ගලිකත්වය – තමා පිළිබඳ තොරතුරු පාලනය කිරීමට පුද්ගලයෙකුට ඇති අයිතිය.

රහස්‍යභාවය – තොරතුරු දැකීමට අවසර ඇති අයට පමණක් පෙනීම.

තතුබෑම – රහස් ලබාදීමට මිනිසුන් රවටන ව්‍යාජ පණිවිඩ හෝ වෙබ් අඩවි.

හැකින් – අවසරයකින් තොරව පරිගණක පද්ධතියකට ඇතුළුවීම.

අනිෂ්ට මෘදුකාංග – වෛරස සහ ransomware වැනි හානිකර මෘදුකාංග.

ප්‍රකාශන හිමිකම – තම නිර්මාණය පිටපත් කිරීම පාලනයට නිර්මාණකරුවෙකුට ඇති නීතිමය අයිතිය.

මෘදුකාංග චෞරත්වය – වලංගු බලපත්‍රයකින් තොරව මෘදුකාංග පිටපත් කිරීම හෝ භාවිතය.

කුම්භීලකම – අනුන්ගේ නිර්මාණ තමාගේ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම.

ඉ-අපද්‍රව්‍ය – ඉවත දමන පැරණි හෝ කැඩුණු ඉලෙක්ට්‍රොනික උපකරණ.

ඩිජිටල් බෙදීම – ICT ප්‍රවේශය ඇති සහ නැති අය අතර පරතරය.

SDG – 2030 වන විට වඩා හොඳ ලෝකයක් සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ ඉලක්ක 17.

සයිබර් හිරිහැර – වෙනත් පුද්ගලයෙකුට රිදවීමට හෝ තර්ජනය කිරීමට ICT භාවිතය.

Deepfake – AI මගින් සාදන ලද ව්‍යාජ වීඩියෝවක් හෝ හඬක්.

ආදර්ශ ප්‍රශ්න සහ පිළිතුරු

1. ICT නිසා ඇතිවන සමාජීය ගැටලු දෙකක් සහ පාරිසරික ගැටලු දෙකක් දෙන්න.

පිළිතුර: සමාජීය: සයිබර් හිරිහැර, ඇබ්බැහිවීම. පාරිසරික: ඉ-අපද්‍රව්‍ය, දත්ත මධ්‍යස්ථානවල අධික විදුලි භාවිතය.

2. තතුබෑම යනු කුමක්ද, ඔබව ආරක්ෂා කරගන්නේ කෙසේද?

පිළිතුර: මුරපද හෝ කාඩ් අංක දීමට රවටන ව්‍යාජ පණිවිඩ. නොදන්නා සබැඳි ක්ලික් නොකරන්න, වෙබ් ලිපිනය පරීක්ෂා කරන්න, PIN කිසිදා බෙදා නොගන්න, ආයතනය සෘජුව අමතන්න.

3. මෘදුකාංග චෞරත්වය කුම්භීලකමෙන් වෙන්කර දක්වන්න.

> **පිළිතුර:** චෞරත්වය යනු බලපත්‍රයකින් තොරව මෘදුකාංග පිටපත් කිරීම හෝ භාවිතයයි; කුම්භීලකම යනු අනුන්ගේ නිර්මාණ හෝ අදහස් තමාගේ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීමයි.

4. හැකින් අපරාධයක් කරන ශ්‍රී ලංකා නීතිය නම් කරන්න.

> **පිළිතුර:** 2007 අංක 24 දරන පරිගණක අපරාධ පනත.

5. ඉ-අපද්‍රව්‍ය හානිකර වන්නේ ඇයි, එය හැසිරවිය යුත්තේ කෙසේද?

> **පිළිතුර:** එහි පස සහ ජලය දූෂණය කරන ඊයම්, රසදිය සහ කැඩ්මියම් ඇත. අඩු කිරීම, නැවත භාවිතය සහ අනුමත එකතුකරන්නන් හරහා ප්‍රතිචක්‍රීකරණය.

6. ඩිජිටල් බෙදීම යනු කුමක්ද? එය අඩු කිරීමට ක්‍රම දෙකක් දෙන්න.

> **පිළිතුර:** ICT ප්‍රවේශය සහ කුසලතා ඇති සහ නැති අය අතර පරතරය. නැණසල මධ්‍යස්ථාන, පාසල් පරිගණක විද්‍යාගාර, ලාභ දත්ත හෝ පුහුණුව මගින් එය අඩු කරන්න.

බහුවරණ ප්‍රශ්න

1. මෘදුකාංගවල ප්‍රකාශන හිමිකම ආරක්ෂා කරන ශ්‍රී ලංකා පනත කුමක්ද?

A. 2007 අංක 24 පරිගණක අපරාධ පනත
B. මෝටර් වාහන පනත
C. 2022 අංක 9 පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂණ පනත
D. 2003 අංක 36 බුද්ධිමය දේපළ පනත
E. 2006 අංක 19 ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනු පනත

2. ඉලෙක්ට්‍රොනික ලේඛන සහ අත්සන් නීත්‍යානුකූල කරන පනත කුමක්ද?

A. 2006 අංක 19 ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනු පනත
B. 2007 අංක 24 පරිගණක අපරාධ පනත
C. 2022 අංක 9 පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂණ පනත
D. 2003 අංක 36 බුද්ධිමය දේපළ පනත
E. අධ්‍යාපන පනත

3. අමුතු සබැඳියක් හරහා “ඔබේ PIN තහවුරු කරන්න” යැයි ඉල්ලන ඊමේල් එකක්:

A. කුම්භීලකම
B. තතුබෑම
C. වලංගුකරණය
D. ප්‍රකාශන හිමිකම
E. ඉ-වාණිජ්‍යය

4. වෙබ් අඩවියකින් රචනයක් පිටපත් කර තමාගේ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම:

A. තතුබෑම
B. චෞරත්වය
C. කුම්හීලකම
D. හැකින්
E. ඉ-අපද්‍රව්‍ය

5. අවසරයකින් තොරව එක් බලපත්‍රලාභී මෘදුකාංග පිටපතක් පරිගණක 30 ක ස්ථාපනය කිරීම:

A. මෘදුකාංග චෞරත්වය
B. විවෘත කේත භාවිතය
C. කුම්හීලකම
D. ඉ-පාලනය
E. සත්‍යාපනය

6. තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක කීයක් තිබේද?

A. 20
B. 8
C. 15
D. 17
E. 10

7. එක්සත් ජාතීන් SDG එකඟ වූයේ:

A. 2020
B. 2010
C. 2000
D. 2030
E. 2015

8. ඉ-අපද්‍රව්‍යවල ඇති හානිකර ද්‍රව්‍යය කුමක්ද?

A. කපු
B. ජලය
C. ඊයම්
D. ලුණු
E. ඔක්සිජන්

9. ICT ප්‍රවේශය ඇති සහ නැති අය අතර පරතරය:

A. කලාප පළල
B. ඩිජිටල් බෙදීම
C. දත්ත ජීවන චක්‍රය
D. ෆයර්වෝල්
E. කාණ්ඩ පරතරය

10. ශ්‍රී ලංකාවේ ඩිජිටල් බෙදීම අඩු කිරීමට උදව් වන්නේ කුමක්ද?

A. මෘදුකාංග චෞරත්වය
B. පාසල් විද්‍යාගාර වසා දැමීම
C. නැණසල ප්‍රජා මධ්‍යස්ථාන
D. ඉංග්‍රීසියෙන් පමණක් අන්තර්ගතය
E. ඉහළ දත්ත මිල

11. වෛද්‍යවරයාට සහ රෝගියාට පමණක් පෙනෙන වෛද්‍ය වාර්තා පෙන්වන්නේ:

A. චෞරත්වය
B. ඉ-අපද්‍රව්‍ය
C. කුම්භීලකම
D. රහස්‍යභාවය
E. අතිරික්තතාව

12. දිගු පරිගණක භාවිතයෙන් ඇස් වෙහෙස සහ කොඳු වේදනාව:

A. ආර්ථික ප්‍රතිලාභ
B. පාරිසරික ප්‍රතිලාභ
C. වලංගුකරණ දෝෂ
D. නීතිමය ගැටලු
E. සෞඛ්‍ය ගැටලු

13. “තමා පිළිබඳ තොරතුරු පාලනය කිරීමට පුද්ගලයෙකුට ඇති අයිතිය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. SDG
B. පෞද්ගලිකත්වය
C. ප්‍රකාශන හිමිකම
D. කුම්භීලකම
E. තතුබෑම

14. “තොරතුරු දැකීමට අවසර ඇති අයට පමණක් පෙනීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. සයිබර් හිරිහැර
B. හැකින්
C. මෘදුකාංග චෞරත්වය
D. ඉ-අපද්‍රව්‍ය
E. රහස්‍යභාවය

15. “රහස් ලබාදීමට මිනිසුන් රවටන ව්‍යාජ පණිවිඩ හෝ වෙබ් අඩවි” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ඩිජිටල් බෙදීම
B. තතුබෑම
C. කුම්භීලකම
D. Deepfake
E. අනිෂ්ට මෘදුකාංග

16. “අවසරයකින් තොරව පරිගණක පද්ධතියකට ඇතුළුවීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. හැකින්
B. ඉ-අපද්‍රව්‍ය
C. ප්‍රකාශන හිමිකම
D. SDG
E. පෞද්ගලිකත්වය

17. “වෛරස සහ ransomware වැනි හානිකර මෘදුකාංග” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. මෘදුකාංග චෞරත්වය
B. සයිබර් හිරිහැර
C. ඩිජිටල් බෙදීම
D. අනිෂ්ට මෘදුකාංග
E. රහස්‍යභාවය

18. “තම නිර්මාණය පිටපත් කිරීම පාලනයට නිර්මාණකරුවෙකුට ඇති නීතිමය අයිතිය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ප්‍රකාශන හිමිකම
B. තතුබෑම
C. SDG
D. කුම්භීලකම
E. Deepfake

19. “වලංගු බලපත්‍රයකින් තොරව මෘදුකාංග පිටපත් කිරීම හෝ භාවිතය” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. ඉ-අපද්‍රව්‍ය
B. සයිබර් හිරිහැර
C. මෘදුකාංග චෞරත්වය
D. හැකින්
E. පෞද්ගලිකත්වය

20. “අනුන්ගේ නිර්මාණ තමාගේ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම” යන්නෙන් අදහස් වන පදය කුමක්ද?

A. අනිෂ්ට මෘදුකාංග
B. රහස්‍යභාවය
C. ඩිජිටල් බෙදීම
D. Deepfake
E. කුම්හීලකම

ව්‍යුහගත ප්‍රශ්න

1. සමාජයට ICT හි ප්‍රතිලාභ තුනක් සහ ගැටලු තුනක් සාකච්ඡා කරන්න. *(ලකුණු 6)*

> ප්‍රතිලාභ – වේගවත් සන්නිවේදනය; වඩා හොඳ අධ්‍යාපනය සහ සෞඛ්‍යය; නව රැකියා; ගැටලු – සයිබර් හිරිහැර සහ ඇබ්බැහිවීම; ස්වයංක්‍රීයකරණයෙන් රැකියා අහිමිවීම; ඉ-අපද්‍රව්‍ය

2. සිසුවෙකුට මෙම SMS ලැබේ: “ඔබේ ගිණුම අවහිරයි. bank-lk-verify.xyz ක්ලික් කර පැය 1 ක් ඇතුළත PIN ඇතුළත් කරන්න.” (a) මෙම ප්‍රහාරය නම් කරන්න. (b) ලක්ෂණ තුනක් දෙන්න. (c) සිසුවා කළ යුතු දේ සඳහන් කරන්න. *(ලකුණු 5)*

> (a) තතුබෑම; (b) හදිසි තර්ජනය; අමුතු වෙබ් ලිපිනය; PIN ඉල්ලීම; (c) ක්ලික් නොකර බැංකුවේ නිල අංකයට ඇමතීම

3. අංක සහ වර්ෂ සමඟ ICT සම්බන්ධ ශ්‍රී ලංකා නීති හතරක් නම් කර එක් එක් ආවරණය කරන දේ සඳහන් කරන්න. *(ලකුණු 4)*

> 2003 අංක 36 දරන බුද්ධිමය දේපළ පනත – ප්‍රකාශන හිමිකම, පේටන්ට් සහ වෙළඳ ලකුණු ආරක්ෂා කරයි; 2006 අංක 19 දරන ඉලෙක්ට්‍රොනික ගනුදෙනු පනත – ඉලෙක්ට්‍රොනික ලේඛන සහ අත්සන් නීත්‍යානුකූලයි; 2007 අංක 24 දරන පරිගණක අපරාධ පනත – අනවසර ප්‍රවේශය, හැකින් සහ දත්ත හානි අපරාධ වේ; 2022 අංක 9 දරන පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂණ පනත – ආයතන පුද්ගලික දත්ත ආරක්ෂා කළ යුතුය

4. ඉ-අපද්‍රව්‍ය යනු කුමක්ද, එය හානිකර වන්නේ ඇයි සහ එය කළමනාකරණය කිරීමේ ක්‍රම තුනක් පැහැදිලි කරන්න. *(ලකුණු 5)*

> පැරණි හෝ කැඩුණු ඉලෙක්ට්‍රොනික උපකරණ; පස සහ ජලය දූෂණය කරන ඊයම්, රසදිය සහ කැඩ්මියම් ඇත; අලුත්වැඩියාවෙන් අඩු කිරීම; පරිත්‍යාගයෙන් නැවත භාවිතය; අනුමත එකතුකරන්නන් හරහා ප්‍රතිචක්‍රීකරණය

5. ඩිජිටල් බෙදීම අර්ථ දක්වා, හේතු දෙකක් දී, එය අඩු කරමින් SDG වෙත ළඟාවීමට ICT උදව් කළ හැකි ක්‍රම දෙකක් යෝජනා කරන්න. *(ලකුණු 5)*

> ICT ප්‍රවේශය සහ කුසලතා ඇති සහ නැති අය අතර පරතරය; හේතු – උපාංග සහ දත්ත පිරිවැය; ග්‍රාමීය ආවරණය නැත; ක්‍රම – ග්‍රාමීය පාසල්වල ඉ-ඉගෙනුම ඉලක්කය 4 ට සහාය; නැණසල හරහා දුරස්ථ වෛද්‍ය සේවා ඉලක්කය 3 ට සහාය

සාරාංශය

- ICT වේගවත් සන්නිවේදනය, වඩා හොඳ සේවා සහ නව රැකියා ගෙන එයි.
- ගැටලු: සමාජීය, ආර්ථික, පාරිසරික, සෞඛ්‍ය, සදාචාරාත්මක සහ නීතිමය.
- පෞද්ගලිකත්වය සහ රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කරන්න; තතුබෑම ගැන සැලකිලිමත් වන්න.
- ප්‍රකාශන හිමිකමට ගරු කරන්න; චෞරත්වය සහ කුම්භීලකම වළක්වන්න; බලපත්‍රලාභී මෘදුකාංග භාවිත කරන්න.
- ඉ-අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය කරන්න, SDG වලට සහාය වන්න සහ ඩිජිටල් බෙදීම අඩු කරන්න.

MCQ පිළිතුරු – 1.7

1. **D** – බුද්ධිමය දේපළ නීතිය ප්‍රකාශන හිමිකම ආවරණය කරයි.
2. **A** – ඉ-ගනුදෙනු.
3. **B** – රහස් සොරකම් කිරීමේ උපක්‍රමයකි.
4. **C** – අනුන්ගේ නිර්මාණයට ගෞරවය ගැනීම.
5. **A** – බලපත්‍රය කඩ කරයි.
6. **D** – 2015 දී එකඟ විය.
7. **E** – ඉලක්ක වර්ෂය 2030.
8. **C** – රසදිය සහ කැඩ්මියම් ද.
9. **B** – ප්‍රවේශ + කුසලතා පරතරය.
10. **C** – ගම්වල ප්‍රවේශය.
11. **D** – අවසර ඇති අය පමණි.
12. **E** – ශරීරයට බලපෑම්.
13. **B** – පෞද්ගලිකත්වය – තමා පිළිබඳ තොරතුරු පාලනය කිරීමට පුද්ගලයෙකුට ඇති අයිතිය.
14. **E** – රහස්‍යභාවය – තොරතුරු දැකීමට අවසර ඇති අයට පමණක් පෙනීම.
15. **B** – තතුබෑම – රහස් ලබාදීමට මිනිසුන් රවටන ව්‍යාජ පණිවිඩ හෝ වෙබ් අඩවි.
16. **A** – හැකින් – අවසරයකින් තොරව පරිගණක පද්ධතියකට ඇතුළුවීම.
17. **D** – අනිෂ්ට මෘදුකාංග – වෛරස සහ ransomware වැනි හානිකර මෘදුකාංග.
18. **A** – ප්‍රකාශන හිමිකම – තම නිර්මාණය පිටපත් කිරීම පාලනයට නිර්මාණකරුවෙකුට ඇති නීතිමය අයිතිය.
19. **C** – මෘදුකාංග චෞරත්වය – වලංගු බලපත්‍රයකින් තොරව මෘදුකාංග පිටපත් කිරීම හෝ භාවිතය.
20. **E** – කුම්භීලකම – අනුන්ගේ නිර්මාණ තමාගේ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම.

© 2026 schoolict.net (Ruwan Mangala Suraweera). සියලු හිමිකම් ඇවිරිණි.